

ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାନ ଚାଷ ପରେ ପଡ଼ିଆ ପଡୁଥିବା ଜମିର ପରିଚାଳନା

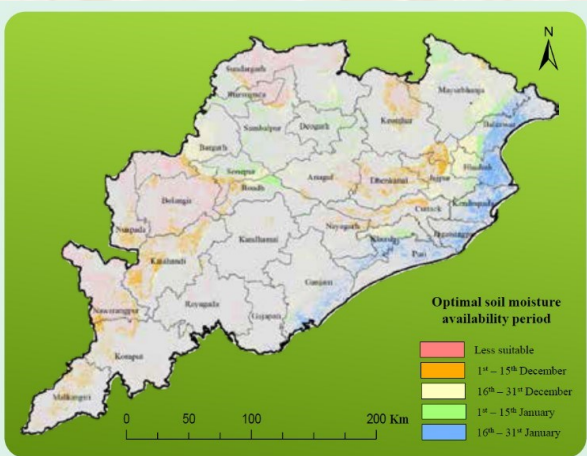
ଧାନ ଚାଷ ପଡ଼ିଆ ଜମି କ'ଣ?

ବର୍ଷା ଦିନିଆ ଧାନ ଅମଳ ପରେ ଶୀତ (ରବି) ଋତୁରେ ବିନା ଚାଷରେ ପଡ଼ିରହୁଥିବା କ୍ଷେତକୁ ଧାନ ଚାଷ ପଡ଼ିଆ ବା ଧାନ-ପତିତ ଜମି କୁହାଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାନ-ପତିତ ଜମି:

- ଧାନ ହେଉଛି ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟ ଫସଲ ଯାହାକି ରାଜ୍ୟର ପ୍ରାୟ ୬.୫ ନିୟୁତ ହେକ୍ଟର ଚାଷ ଜମିର ଶତକଡ଼ା ୭୫ – ୮୦ ଭାଗ (୩.୮ ନିୟୁତ ହେକ୍ଟର) ଅଂଶରେ ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ
- ସମୁଦାୟ ଧାନ ଚାଷ କ୍ଷେତ୍ରର ପ୍ରାୟ ଶତକଡ଼ା ୪୦ ଭାଗ (ପ୍ରାୟ ୨ ନିୟୁତ ହେକ୍ଟର) ଶୀତ ଋତୁରେ (ବର୍ଷା ଦିନିଆ ଧାନ ପରେ) ପଡ଼ିଆ ଥିବା ଅନୁମାନ କରାଯାଏ

(ଉତ୍ସ: ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ପରିସଂଖ୍ୟାନ ୨୦୧୩ – ୧୪ ଏବଂ ଇରୀ ରିପୋର୍ଟ ୨୦୧୮)

ଧାନ ପରେ ପଡ଼ିଆ ରହୁଥିବା ଜମିରେ ଜଳ ବନ୍ଧ ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ସଞ୍ଚୟ/ମଧ୍ୟମ ଅବଧି ଫସଲ କରିବା ପାଇଁ ମୃତ୍ତିକାର ଆର୍ଦ୍ରତା ଆଧାରିତ ଉପଯୁକ୍ତତା ମାନଚିତ୍ର

ରବି ଋତୁରେ ଜମି କାହିଁକି ପଡ଼ିଆ ରହେ ?

- ରାଜ୍ୟରେ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଜଳସେଚନର ଅଭାବ
- ଢିପ ଓ ମଧ୍ୟମ ଜମିରେ ଧାନ ଅମଳ ପରେ ଆବଶ୍ୟକ ଆର୍ଦ୍ରତାର ଅଭାବ
- ଖାଲୁଆ ଜମିରେ ଧାନ ଅମଳ ପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଆର୍ଦ୍ରତା ଯୋଗୁଁ ରବି ଫସଲ ଲଗାଇବାରେ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥାଏ
- ଦୀର୍ଘ ଅବଧି କିସମର ଧାନ ଚାଷ ଦ୍ୱିତୀୟ ଫସଲ ପାଇଁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଛାଡ଼ିଥାଏ
- ସଞ୍ଚୟ ଅବଧି, ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ ଏବଂ ଚାପ ସହନଶୀଳ ଧାନ ଓ ତାଲିଜାତୀୟ କିସମଗୁଡ଼ିକର ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନର ସୀମିତ ଉପଲବ୍ଧତା
- ରବି ଫସଲ ଚାଷ କରିବାରେ ଜ୍ଞାନ ବା ଅଭିଜ୍ଞତାର ଅଭାବ ଓ ଉପଯୁକ୍ତ କିସମ ଏବଂ ପରିଚାଳନା ଅଭ୍ୟାସକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ସୀମିତ ପ୍ରୟାସ
- ଖରା ଦିନରେ ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଖୋଲା ଚରିବା

ଜିଲ୍ଲା	ଚାଷୋପଯୋଗୀ ଧାନ-ପତିତ ଜମି ପରିମାଣ (ହେକ୍ଟର)	ଜିଲ୍ଲା	ଚାଷୋପଯୋଗୀ ଧାନ-ପତିତ ଜମି ପରିମାଣ (ହେକ୍ଟର)
ଅନୁଗୁଳ	୪୩୦୪୨	କନ୍ଧମାଳ	୧୩୩୪୬
ବାଲେଶ୍ୱର	୧୨୦୯୨୬	କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା	୭୯୦୦୬
ବରଗଡ଼	୪୨୯୧୯	କେନ୍ଦୁଝର	୫୭୨୪୩
ଭଦ୍ରକ	୧୨୫୪୦୮	ଖୋର୍ଦ୍ଧା	୫୭୪୨୦
ବଲାଙ୍ଗୀର	୯୦୭୬	କୋରାପୁଟ	୧୧୭୦
ବୌଦ୍ଧ	୩୦୭୮୩	ମାଲକାନଗିରି	୭୧୫୭
କଟକ	୨୬୫୭୪	ମୟୂରଭଞ୍ଜ	୧୭୩୬୭୫
ଦେବଗଡ଼	୧୪୦୯୨	ନବରଙ୍ଗପୁର	୨୧୪୩
ଢେଙ୍କାନାଳ	୧୯୧୭୯	ନୟାଗଡ଼	୧୪୧୯୧
ଗଜପତି	୮୭୧୯	ନୂଆପଡ଼ା	୬୭୫୨
ଗଞ୍ଜାମ	୬୧୪୯୩	ପୁରୀ	୩୫୮୩୩
ଜଗତସିଂହପୁର	୩୨୮୨୪	ରାୟଗଡ଼ା	୪୦୪
ଯାଜପୁର	୫୩୬୩୫	ସମ୍ବଲପୁର	୪୮୨୮୧
ଝାରସୁଗୁଡ଼ା	୧୧୫୭୮	ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର	୩୨୧୦୯
କଳାହାଣ୍ଡି	୧୮୪୨୩	ସୁନ୍ଦରଗଡ଼	୩୬୩୬୦
ସମୁଦାୟ	୧୧୭୮୦୦୯		

ମାଟିର ବଡ଼ ବା ଆର୍ଦ୍ରତା ଉପସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଧାନ-ପତିତ ଜମି ପରିମାଣ

ଧାନ ପରେ ପଡ଼ିଆ ପଡୁଥିବା ଜମିର ପରିଚାଳନା କାହିଁକି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ?

- ପଡ଼ିଆ ପଡୁଥିବା ଜମିରେ ଚାଷ କରିବା ଦ୍ୱାରା ବର୍ଦ୍ଧିତ ଫସଲ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ନିରାପତ୍ତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇପାରିବ
- ବଜାରରେ ଅଧିକ ଚାହିଦା ରହିଥିବା ଫସଲ ଯେପରିକି ତାଲିଜାତୀୟ, ଡେଇଁକା, ପନିପରିବା ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ଅର୍ଥକାରୀ ଫସଲ ଲଗାଇବା ଦ୍ୱାରା ଚାଷୀଙ୍କ ଆୟରେ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରିବ
- ରବି ଋତୁରେ ବିଭିନ୍ନ ଫସଲ ଯେପରିକି ତାଲିଜାତୀୟ ଏବଂ ପନିପରିବା ଚାଷ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଚାଷୀ ପରିବାରର ଖାଦ୍ୟ ପେୟରେ ବିବିଧତା ଆସିଥାଏ ଏବଂ ଉତ୍ତମ ପୁଷ୍ଟିକର ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଉନ୍ନତି ହୋଇଥାଏ
- ତାଲି ଜାତୀୟ ଫସଲ ଚାଷ କରିବା ଦ୍ୱାରା ବାୟୁମଣ୍ଡଳର ଯବକ୍ଷାରଜାନ ମାଧ୍ୟମରେ ମୃତ୍ତିକା ଉର୍ବରତା ବଢ଼ାଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଫସଲ ଋତୁରେ ଉତ୍ପାଦକତା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ

ବିରି: ଭି.ବି.ଏନ ୮, ପି.ୟୁ-୩୧୧, ପି.ୟୁ-୩୫

ଧାନ: ସହଭାଗୀ ଧାନ, ବୀଣା ଧାନ ୧୧, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସବ ୧, ଡି.ଆର.ଆର ୪୪

ମୁଗ: ଆଇ.ପି.ଏମ ୨୦୫-୭ (ବିରାଟ), ଶିଖା (ଆଇ.ପି.ଏମ ୪୧୦-୩), ଆଇ.ପି.ଏମ ୦୨-୧୪, ଆଇ.ପି.ଏମ ୯୯-୧୨୫ (ମେହା), ଆଇ.ପି.ଏମ ୦୨-୩, ଏମ.ଏଚ ୪୨୧

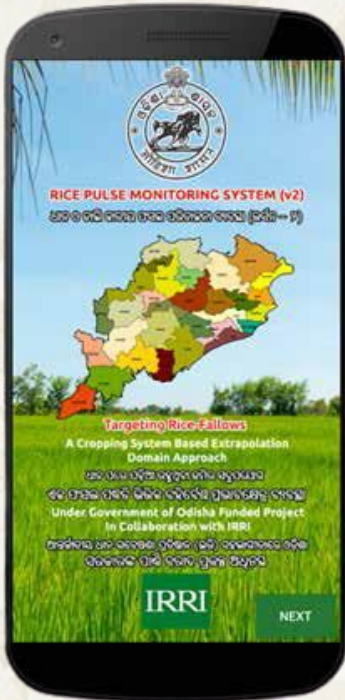

ଧାନ-ପତିତ ଜମି ପରିଚାଳନା ଏବଂ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ହାସଲ ନିମନ୍ତେ କୃଷକମାନଙ୍କୁ ସକ୍ଷମ କରିବା ପାଇଁ କେଉଁ ପ୍ରକାର ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ବିକଳ୍ପ ଉପଲବ୍ଧ ?

- ଧାନ ପରେ ପଡ଼ିଆ ପଡ଼ୁଥିବା ଚାଷୋପଯୁକ୍ତ ଜମିର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ମୃତ୍ତିକା ଆର୍ଦ୍ରତା ଆଧାରିତ ମାନଚିତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ତଥ୍ୟ ଆଧାରରେ ରବି ଫସଲ, ଧାନ କିସମ ଓ ଅବଧି ସମେତ ବିହନ ବୁଣିବା ସମୟ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର କରାଯାଇପାରିବ (ଆର୍ଦ୍ରତା ହ୍ରାସ ହେବ ପୂର୍ବରୁ ଢିପ ଜମିରେ ସଞ୍ଚଳ ବିହନ ବୁଣା; ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଆର୍ଦ୍ରତା ହ୍ରାସ ହେବା ପରେ ଖାଲୁଆ ଜମିରେ ବିଲମ୍ବରେ ବିହନ ବୁଣା)
- ଢିପ ଓ ମଧ୍ୟମ ଜମିରେ ମୃତ୍ତିକାର ଅବଶିଷ୍ଟ ଆର୍ଦ୍ରତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ସଞ୍ଚଳ କିସମ ଧାନ (ଶୀଘ୍ର ଅମଳ) ଚାଷ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଫସଲ ବଦଳ ସମୟ ହ୍ରାସ ପାଇଁ ରବି ଫସଲ ଲଗାଇବା ଓ ସଞ୍ଚଳ କିସମ ଚାଷ ସ୍ୱାରା ଏକ ସଫଳ ରବି ଫସଲ କରାଯାଇପାରିବ

ଭଲ ଫଳିଥିବା ମୁଗ ବିଲରେ ଜଣେ ଚାଷୀ (ବିରାଟ – ୫୫ ଦିନର କିସମ)

RPMS ମୋବାଇଲ ଆପ୍ଲିକେସନ

- ଖାଲୁଆ ଜମିରେ ରବି ଫସଲର ବିଳମ୍ବିତ ରୋପଣ ଫଳରେ ଫୁଲ ଧରିବା ଓ ଅମଳ ସମୟରେ ଫସଲ ଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତାପ ଜନିତ ଚାପର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାଏ । ସଞ୍ଚଳ କିସମର ଫସଲ କରିବା ସ୍ୱାରା ଏପରି କ୍ଷତିକୁ ଏଡ଼ାଇଦିଆଯାଇପାରେ
- ନୂତନ ମରୁଡ଼ି, ବନ୍ୟା ଏବଂ ଲୁଣ ସହନଶୀଳ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅବଧି (୧୦୦ – ୧୨୦ ଦିନ), ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ ଧାନ କିସମ ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅବଧି (୫୫ – ୭୫ ଦିନ), ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକ ଓ ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ ଡାଲିଜାତୀୟ (ମୁଗ ଓ ବିରି) ଫସଲ ସହିତ ଉନ୍ନତ କୃଷି ଏବଂ ଜଳ ପରିଚାଳନା ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଉପଲବ୍ଧ ଯାହା ଧାନ ଭିତ୍ତିକ ଫସଲ ପଦ୍ଧତିର ଉତ୍ପାଦକତାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଉନ୍ନତ କରିପାରିବ

ଧାନ ଓ ଡାଲି ଜାତୀୟ ଫସଲ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା ବା ଆର.ପି.ଏମ.ଏସ (RPMS) ହେଉଛି ଧାନ, ଡାଲିଜାତୀୟ ଫସଲ ଓ ଡୈଲବୀଜ ଫସଲ ପାଇଁ ଏକ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ଆପ (ଫୋନ/ଟାବଲେଟ) ଭିତ୍ତିକ ସର୍ତ୍ତେ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଏହି ଆପ ମାଧ୍ୟମରେ ଭୂ-ସହାୟକ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ସହିତ କେତେକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭୂ-ସ୍ଥାନିକ ସାଧନ ସାହାଯ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ବିଭାଗର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଭୂଭାଗ ତଥ୍ୟର ଅବଲୋକନ, ଅନୁଶୀଳନ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇପାରିବ ।

CGIAR ସହଭାଗୀତା ମାଧ୍ୟମରେ ଧାନ-ପତିତ/ପଡ଼ିଆ ଜମିରେ ବିଭିନ୍ନ ରବି ଫସଲର ସହଯୋଗୀ ପରୀକ୍ଷଣ

ଇରୀ-ଇକ୍ରିସାଟ ସହଭାଗୀତାରେ ହରଡ଼ ଫସଲ ପରୀକ୍ଷଣ

ଇରୀ-ଇକ୍ରିସାଟ ସହଭାଗୀତାରେ ଚଣା ଫସଲ ପରୀକ୍ଷଣ

ଇରୀ-ସିପ ସହଭାଗୀତାରେ କନ୍ଦମୂଳ ଫସଲ ପରୀକ୍ଷଣ

ଇରୀ-ଡବ୍ଲିଉ.ଭି.ସି ସହଭାଗୀତାରେ ପନିପରିବା (ବାଇଗଣ) ପରୀକ୍ଷଣ

ଅଧିକ ସୂଚନା ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ:

ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ
 ପ୍ଲଟ ସଂ. – ୩୪୦/ସି, ଶହୀଦ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର – ୭୫୧୦୦୭
 ଫୋନ: (୦୬୭୪) ୨୫୮୪୯୨୯, ୱେବ: www.irri.org, www.rkbodisha.in